

Christus en de kosmos Schriftlezingen: Kol 1: 15-23

“Want door Hem (NBG in Hem) zijn alle dingen geschapen
... alle dingen zijn door Hem en voor Hem geschapen
En Hij is voor alle dingen, en alle dingen bestaan tezamen door Hem”
(Kol 1: 16-17a HSV)

Gemeente van onze Heere Jezus Christus,

(1) Intro:

Tien woorden – heb ik vanmorgen boven de preek geschreven.
Tien woorden waarmee ons gelezen tekstgedeelte is samen te vatten.
Om de preek te begrijpen – hoef je dus alleen tot tien te kunnen tellen.
Dat is groep 3? Groep 4? Basisschool

*Heel het rijk der duisternis
Weet wie Jezus Christus is* (tellen op vingers)

En die toen woorden komen uit een lied. Een opwekkingslied.
Een lied inderdaad die de Glorie van Christus bezingt. Een echt loflied. Een lied die met recht
thuis hoort in de bundel Op Toonhoogte. Want het is een lied op verhoogde toon.

Tien woorden?
Numeriek gezien is dat twee keer vijf (2 x 5)
Het zijn – zoals u en jij ziet – precies twee handen vol.

En eerlijk = eerlijk!
We zullen inderdaad aan ons gelezen tekstgedeelte onze beiden handen vol hebben.
Wat de brief aan Kolosse is te benoemen als “vast voedsel”.
Om door te stoten naar de kern zullen we – om met nog eens anders te zeggen – een lange adem
moeten hebben. Het vergt vanmorgen een zekere inspanning

En voor wie het teveel gaat worden – moet maar denken aan die tien woorden

*Heel het rijk der duisternis
Weet wie Jezus Christus is*

Tien woorden? Vroeger had je een reclame van de KPN – misschien kennen de ouderen onder ons
het nog – “Wie tot tien kan tellen – die kan de hele wereld bellen”
Een reclame-slogan uit de jaren 70
Het doel? Om meer te gaan telefoneren... vooral naar het buitenland.
Vandaag in onze tijd – een volstrekt onmogelijke reclame...

“Maar wie tot tien kan tellen die kan de hele wereld bellen”

Nu: in Kolossenzen 1 is de “de wereld” het hoofdthema.
Niet de wereld in de zin van “werelds” zo bijvoorbeeld beschreven in een tekst als “Heb de wereld
niet lief met haar begeerlijkheden – want de wereld gaat voorbij”
Ook niet dat we volgens het evangelie niet van deze wereld mogen zijn.
“Wel in de wereld niet van de wereld”

Nee... . het is veel groter... wereld in de zin van de kosmos... het zeer omvattende heelal waarin de aarde (onze mensenwereld) als één kleine planeet is opgenomen.
Hoofdthema = Wat is de relatie tussen Christus – en de kosmos?

“Want **in** Hem zijn alle dingen geschapen” – zo citeer ik de NBG vertaling 1951 – “alle dingen zijn **door** door Hem en **tot** Hem geschapen” (vs 16)

Heeft het kruis van Golgotha ook betekenis voor het heelal en haar bewoners?
Wat is de reikwijdte van het bloed van het kruis?

En begrijpt u mij goed – het bloed van het kruis – heeft allereerst een particuliere betekenis.
Op Golgotha zijn mijn zonden vergeven en daar is mijn schuld voor het aangezicht van een heilig God verzoent. In het kruis zal ik eeuwig roemen. Door zijn bloed kocht Hij ook mij –
(Zing o zing van Mijn Verlosser – Hij droeg mijn schuld en ik ben vrij)

Maar wist u dat op Golgotha ook de wereld – de kosmos – het heelal betrokken is?
Ja dat had u kunnen weten.

Wat lezen we in het evangelie? “En het was ongeveer het zesde uur en er kwam duisternis over het gehele land tot het negende uur want de zon werd verduisterd” (Luk 23:44)

Christus op Golgotha – toen Hij daar hing tussen hemel en aarde – toen hield ook de kosmos – drie uur lang haar adem in.

Duisternis – zo lezen we kenmerkend.

“Duisternis over het gehele land”: en in die duisternis hing de Koning der Koningen.

En wat er in die duisternis gebeurde – daar is ons oog aan onttrokken.

Maar de Schrift – het geopenbaarde Woord van God – onthult ons wat er toen gebeurde.

In duisternis vuurden alle machten en krachten hun vurige pijlen af op Hem.

We lezen over “tronen – heerschappijen – overheden en machten” – allerlei engelenmachten – goede en boze engelen worden op deze wijze beschreven.

En in Kol 2: 15 lees ik over Christus op Golgotha:

*“En Hij heeft de overheden en de machten ontwapend,
die openlijk te schande gemaakt,
En daardoor over hen getriomfeerd”*

Christus en de kosmos.

Toen Hij stierf aan het kruis op Golgotha – en met een luide stem riep “het is volbracht” : “toen beefde de aarde”. En het dodenrijk moest haar doden (gevangenen) prijsgeven.

Vandaar dus – die 10 woorden boven de preek? Weet u het nog?

*Heel het rijk der duisternis
Weet wie Jezus Christus is (tellen op vingers)*

(2) Poëzie? Loflied op Christus?

En dit alles – bezingt Paulus in een lied. Want de meerderheid van de uitleggers is van mening dat we in Kol 1: 15 -20 van doen hebben met een lied. Het is een loflied. Een hymne.

In de grondtekst - in de Griekse tekst is dat ook zichtbaar gemaakt. (afbeelding)

We zien de verzen inspringen. In sommige uitgaven cursief afgedrukt.

Om aan te geven dat we met dichtelijk taal van doen hebben

Dit is geen proza maar poëzie

En ook de NBV vertaling – de Willibrord en de Groot Nieuws Bijbel hebben deze verzen als een gedicht – als poëzie afgedrukt.

Let dus op! Hier is een dichter aan het woord.

Want in zeer verheven taal – bezingt hij de kosmische dimensie – van Christus.

Ons tekstwoord is dus een fragment uit een loflied vanuit de gevangenis.

Want de brief aan Kolosse is geschreven vanuit de gevangenis.

Aan het slot van de brief is dat terug te lezen: “Denk aan mijn gevangenschap” (Kol 4:18)

De meest klassieke uitleg geeft aan dat Paulus in Rome gevangen zit.

En daar sluit ik me graag bij aan.

En loflied – een Christologische hymne gedicht vanuit gevangenschap.

Met uw en jouw goetvinden – wel ik bij dit aspect een moment stilstaan.

Ik bedoel dit: hoe enger de wereld kan zijn – hoe meer perspectief er geboren gaat worden.

Je moet je voorstellen – die briljante apostel – Paulus – die burger van twee werelden – met zijn grootste plannen om het evangelie van Christus aan de uiterste van de aarde – in Spanje te willen brengen. Maar hier in Rome – gevangenschap: “voor ons gevoel belemmerd” → door die vier muren weinig perspectief. Maar door de gevangenschap werd er een zicht op Christus geboren die een kosmologische dimensie ontving.

Ik las bij Engelse uitlegger – dat er in de zogenaamde gevangenisbrieven (Efeze – Filippenzen – Kolossenzen – 1 Timotheus) – twee zaken zijn die kenmerkend zijn:

– gebeden: gebeden

– lofliederen: zo diep en rijk → worden nergens anders aangetroffen

Een loflied op Christus geschreven dus uit de gevangenis!

Druk – belemmering – gevangenschap – crisis → als kans om terug te keren naar de kern.

Mag ik zeggen? Ik zie daarin een grondpatroon die ik terug vind in de gehele Bijbel.

Ik bedoel dit – Dat onder druk – dat in een crisis – er door de Geest van God aan ons mensen de kans wordt gegeven om terug te gaan naar de kern.

De druk – geeft ruimte voor verdieping →

Soms moet je letterlijk “stil gezet” worden om weer terug te keren naar je bestemming.

Ik denk aan de geboorte van het volk Israël.

Egypte – 400 jaar gevangenschap – Egypte dat betekende slavernij.

In de joodse uitleg las ik eens dat Egypte niet voor niets in het Hebreeuws als het woord Mitsraïym wordt weergegeven. Mitsraayim betekend oorspronkelijk “begrenzing”

Je zou kunnen zeggen: de Israëliet liep in Egypte telkens tegen een grens aan.

Waar je ook naar toe wilde gaan – link of rechts – boven of beneden – je liep telkens tegen een grens aan.

Want Egypte dat was 7 dagen per week werken – en dat 365 dagen lang – en dat 430 jaar lang!
Dat was destijds toen al – een 24 uren economie – met alle gevolgen inbegrepen.
Wij kunnen ons nauwelijks meer de bevrijding indenken toen God op de Sinaï de woorden sprak
“Zes dagen zullen jullie arbeiden – maar de zevende dag is een rustdag”

Blijf bij je Bevrijder – en laat je niet verleiden – om je die vrijheid af te laten nemen.
Om die reden zongen de Israëlieten later “Het lied van Mozes” bij de Schelfzee.
Wat denkt u?

Zou “verplichte rust” een goede medicijn zijn tegen het naar ons gevoel moderne verschijnsel “Burn-out”? Egypte – Mitsraïm – begrenzing: Voor Israël was – 430 jaar lang slavernij – 430 jaar een 24 uren economie – daardoor werd het perspectief van een Bevrijder zeer sterk ervaren.

B: ballingschap?

Maar wat dacht u van de ballingschap?

De inwoners van Juda door Babel weggevoerd – ver weg zonder Jeruzalem en tempel.

Juda gezet onder druk: De test om ver in de vreemde je identiteit vast te houden

Maar door die druk van de ballingschap gaf de profeet Jesaja de kans om vergezichten te zien – waar Juda destijds geen oog meer voor had.

Dat God Israël had verkoren om een licht voor de wereld te laten zijn.

Enkel en alleen door de druk van de ballingschap kwam het heil voor de volkeren weer in zicht.

“Hij zei: Het is te gering dat U voor Mij een Knecht zou zijn om op te richten de stammen van Jakob en om hen die van Israël gespaard werden, terug te brengen. Ik heb U ook gegeven tot een Licht voor de heidenvolken, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde.” (Jesaja 49:6)

Zo dus ook – Paulus – gevangenschap – verenging → maar je zou kunnen het smaller het werd hoe groter het perspectief werd op de wereldwijde invloed van Christus op de kosmos.

Vandaar dus het loflied op Christus.

De Hymne die op Hoge Toon het werk van Christus bezingt.

Golgotha – met een reikwijdte die elk aspect van het universum bepaald.

(3) Oorsprong lied?

In de uitleg is er ontzettend veel discussie over de oorsprong van dit loflied?

Daar zijn echt hele bibliotheken vol over geschreven.

- Citeert Paulus in ons gedeelte een bestaand lied?
- Was dit een lied die al in de huisgemeenten van Kolosse gezongen werd?
- Of maakt de Apostel gebruik van een bestaand “werelds – heidens” lied die hij voorziet van een nieuw perspectief op Christus?
- Is de hymne nu Grieks van oorsprong – of juist Hebreeuws?

En die laatste vraag – is het Grieks of Hebreeuws – die raakt wat mij betreft de kern.

Jarenlang heeft het Griekse denken de uitleg van dit lied bepaald.

Vele boeken op de uitleg van de Kolossenzen maken gebruik van deze methode.

In dit lied werd ieder Grieks woord onder een vergrootglas gelegd. Een aantal jaren geleden verscheen er een CD-ROM met daarop alle teksten uit de Griekse Oudheid.

En op die CD ROM een zoekprogramma.

Je kon iedere zin – elk woord intikken. Een theoloog uit Nederland heeft toen de visie van Paulus op de Kosmos vergeleken met de Griekse filosofen uit de Griekse denkwereld.

Het resultaat was dat Paulus in zijn visie op de Kosmos een soort Griekse filosoof werd die pendelde tussen de Stoïcijnen en de denkwereld van het neo-platonisme.

Op andere plaatsen stond Paulus in de lijn van de Griekse filosoof Empedocles.

En vandaag is deze theoloog professor in het Verenigd Koninkrijk.

Alleen is er één probleem. Eén aspect (met opzet?) wordt in deze uitleg genegeerd.

En dat aspect is = Paulus was van oorsprong **geen** Griekse denker.

Integendeel:

Paulus was op en top jood: van kindsbeen af doorkneed in de Hebreeuwse Bijbel.

Gezeten aan de voeten van zijn leermeester Gamaliël: en daardoor zeker vertrouwd met het joodse denken.

We dienen ons loflied te lezen met een joodse bril op.

En de joodse uitleg wijst dan op eerste woord uit de Hebreeuwse Bijbel.

Genesis 1 vers 1.

Wij kennen het als de eerste drie woorden uit de Bijbel: “In den beginne”

De Hebreeuwse bijbel heeft daar één woord voor nodig: Beresjiet

Dit woord is ook de titel in de Hebreeuwse Bijbel voor het eerste boek van de Thora.

Genesis = Beresjiet

En de rabbijnen voeren – tot op de huidige dag – met elkaar een discussie waarom de THORA met de letter BEET is begonnen en niet met de ALEF (de alef is de eerste letter).

Rabbijnen stellen dan de vraag: Wat is het aller – allereerste dat God gedaan heeft?

Antwoord = De letters scheppen – waardoor alle dingen zijn geworden.

In psalm 33 lezen we “Want het door het Woord zijn de hemelen en de aarde geworden”.

“God sprak en het was er”

En zo hebben de 26 letters uit het Hebreeuwse Alfabet een goddelijke oorsprong:

Alef

Beet

Gimmel

Dalet

He

En alle Hebreeuwse letters hebben een naam en een speciale betekenis.

Maar het eerste woordje van de Hebreeuwse bijbel is dus “Beresjiet”

En het is goed om te weten dat “Beresjiet” is een samengesteld woord is.

De B staat voor de BEET wat een voorzetsel is.

En deze eerste letter B (BEET) is verbonden aan een zelfstandig naamwoord “Resjiet”

Maar de Hebreeuwse Bijbel begint dus met de 2^e letter: de letter BEET

En de betekenis van BEET is “huis”

Wij kennen het uit de naam Bethlehem: dat is Broodhuis (beth + lechem)

En voor ons mensen heeft de Hebreeuwse letter BEET een bijzondere betekenis
Zonder dat u Hebreeuws kent kunt u dat visueel zien op het scherm.

De joodse uitleg geeft vier betekenissen:

1. Hemelse oorsprong
2. Aarde? Vaste grond onder de voeten
3. Grens → verborgen zaken : er is kennis die alleen voor God is
4. Open letter → er is een open toekomst voor ieder mens

Zo heeft God als Schepper de wereld van het eerste begin als een huis geschapen.
God zelf heeft een bewoonbare woning gemaakt om veilig in te wonen.

En de apostel Paulus heeft naar alle waarschijnlijkheid – bij het zingen van zijn loflied op Christus aan dit Hebreeuwse Woord gedacht: Be-Resjiet

Het is – zoals gezegd – een samengesteld Hebreeuws woord.

- (1) Letter BEET (=blauw) = voorzetsel
- (2) Resjiet (rood) = meervoud van woord Rosj:

En dit woord Rosj heeft grofweg drie betekenissen:

1. Hoofd
2. Begin
3. Principe

De betekenis van dit woord Rejsiet (of Rosj) komen we terug in het loflied op Christus.
Wat lezen we in Kolossenzen 1?

1. Christus is het HOOFD van het lichaam (dat is de gemeente)
2. Christus is het BEGIN (de eerstgeborene) van heel de schepping.
3. Hij is in alle de EERSTE (dat is het “beginsel” het principe waar alles op rust)

Begrijpt u nu hoe joods eigenlijk dit lied die Paulus zingt op Christus?
Alle betekenis van het zelfstandig naamwoord RESJIET komen terug in Kolossenzen 1.

En dat wordt nu verbonden aan die letter BEET – die een voorzetsel is.

En die letter B (BEET) als voorzetsel kun je vertalen als:

- “in”
- “door middel van”
- “voor”

En laten nu precies die betekenissen van voorzetsel terugkeren:

“Want IN hem zijn alle dingen geschapen”: vs 16 A

En zo lees ik dan verder: “En alle dingen zijn DOOR Hem en VOOR Hem geschapen”

Paulus zingt dus een lied terwijl hij gevangen zit.

Binnen de muren van zijn begrenzing zingt hij GRENZELOOS over CHRISTUS.

En wat zo bijzonder is?

Door dit lied bestrijdt de apostel de dwaling die op de loer lag in de stad Kolosse

Die dwaling was om Christus uit zijn verheven positie weg te halen.

Alsof Christus ALLEEN niet voldoende was.

En dat is een dwaling die helaas van alle tijden is.

Binnen de leefwereld van Kolosse was er de angst voor de onzichtbare machten.
Machten en krachten (uit de onzichtbare wereld) die het leven op aarde beïnvloeden.
En dan vooral negatief beïnvloeden.
Die machten moest je niet uit hun evenwicht halen.

Met allerlei geheime kennis – inwijdingsrituelen diende je die “wereldgeesten” – achter deze zichtbare wereld te vriend te houden.

En die wereldgeesten (stocheia tou kosmos) dat kon echt van alles zijn.
In de Galatenbrief worden deze wereldgeesten zelfs verbonden aan de joodse rituelen.
Gelovigen werden er slaaf van gemaakt.
Tradities – menselijke instellingen – die zo verheven werden – dat ze gingen dienen als machten.
Machten die mensen gingen knechten.
Knellende religieuze banden.

Alsof Christus ALLEEN niet genoeg was.

En om die reden – zingt Paulus dus zijn lied.
Een lied op de

Want Christus is het HOOFD van alles – Hij is BEGIN – Hij is het PRINCIPE achter de hele zichtbare werkelijkheid.
In Hem – en Door Hem – en VOOR Hem zijn immers ALLE dingen geschapen.

NIETS maar ook werkelijk NIETS kan bestaan los van Hem!

Vandaar die 10 woorden – die er geschreven staan boven deze preek

*Heel het rijk der duisternis
Weet wie Jezus Christus is (tellen op vingers)*

Mag ik er nog VIJF aan toe voegen? WANT HIJ IS DE HOOGSTE HEER

AMEN